

Jaarstukken 2001

Jaarvergadering 2002 23 maart 2002 in Amsterdam

De Algemene Ledenvergadering van de VGN wordt gehouden op zaterdag 23 maart a.s. in het Amsterdams Historisch Museum aan de Kalverstraat in Amsterdam, nabij het bijzonder fraaie Begijnhof.

We beginnen om 10.30 u.; vanaf 10.00 u. wordt er koffie geschonken.

In verband met de lunch en het middagprogramma in het museum is het van belang, dat u zich voor 10 maart aanmeldt. Er is ruimte voor maximaal tachtig deelnemers. Zonder tegenbericht wordt u verwacht bij de hoofdingang van het museum, waar u zich moet melden bij de VGN-vertegenwoordiger met de namenlijst. U krijgt dan een badge. Het museum is die dag ook voor gewone bezoekers geopend!

Aanmelden kan via het nieuwe e-mailadres van de VGN (info@vgnkleio.nl) en schriftelijk bij de administratie van de VGN, Antwoordnummer 43213, 2504 WB Den Haag.

AGENDA

10.30 u.	Opening en jaarrede door de voorzitter van de VGN, Kees Weltevrede.
10.45 u.	Bespreking van de jaarstukken - Verslag van de Ledenvergadering van 24 maart 2001- Jaarverslag van het bestuur van de VGN over 2001- Beleidsplan van het bestuur van de VGN voor 2002- Jaarverslagen en plannen van de commissies- Financieel jaarverslag, beleid en begroting 2002- Décharge van de penningmeester en benoeming nieuwe kascommissie- Bestuurswisseling. Aftredend en niet herkiesbaar zijn Jetty Keijzer en Loek Janssen. Kandidaat-bestuursleden zijn Marjan de Groot-Reuvekamp en Peter Wester, deze laatste tevens kandidaat-secretaris (zie ook blz. 8).
12.15 u.	Uitreiking Huib de Ruyterprijs.
12.30 u.	Lunch in twee rondes
Bezoek aan museum in twee rondes.
14.00 u.	Lezing door Arja van Veldhuizen, educatief medewerkster van het Amsterdams Historisch Museum, onder de titel 'Het leven van een museumeducator'.
Na deze lezing is er een theepauze en daarna vinden rondleidingen plaats.
16.00u.	Borrel en afsluiting.

VERSLAG VAN DE ALGEMENE LEDENVERGADERING OP 24 MAART 2001

Welkomstwoord en Jaarrede van de voorzitter

Verslag van de Jaarvergadering van 18 maart 2000: geen opmerkingen, waarmee het verslag wordt goedgekeurd.

Jaarverslag van het bestuur van de VGN over het jaar 2000: ook dit verslag wordt zonder opmerkingen goedgekeurd.

Beleidsplan 2001

Op een vraag uit de vergadering wordt nogmaals benadrukt, dat alle commissies kunnen blijven functioneren, maar dat bestuursleden enkel zitting zullen nemen in de zogenaamde kerncommissies. Meer kan het bestuur op dit moment niet opbrengen. Het contact tussen bestuur en commissies gaat dus in een aantal gevallen veranderen. Overigens zullen ook de kerncommissies door het bestuur kunnen worden uitgenodigd.

Na het verschijnen van het rapport van de commissie historische en maatschappelijke vorming breekt er een tijd aan, dat leden meer openheid van het bestuur van de VGN verwachten, zo klinkt het uit de vergadering. Het bestuur moet wel meewerken, maar zich met name realiseren, dat we een vereniging voor docenten geschiedenis zijn. En die willen zo snel mogelijk op de hoogte worden gesteld. Het bestuur is het hier inhoudelijk wel mee eens, maar per geval zal bekeken worden of volledige openheid haalbaar en verstandig is.

Een lid op de vergadering vraagt zich af hoe de contacten met het KNHG verlopen. Er zijn op dit moment ontwikkelingen gaande, waarbij KNHG en VGN samen optrekken. Zoals de Geschiedenisdagen en de oprichting van een vakdidactisch instituut. En binnenkort vindt er weer een formeel overleg plaats.

Het bestuur krijgt het groene licht van de vergadering om de ingeslagen weg voort te gaan.

De Didacticiteitencommissie buigt zich al over werende acties en opgemerkt wordt, dat ook de lerarenopleidingen bewuster betrokken kunnen worden bij werving van nieuwe leden.

Financieel verslag over 2000 en begroting van 2001

Duidelijk is, dat de VGN financieel minder goed boert de laatste jaren en dit heeft gevolgen gehad voor de begroting van 2001. Betreurd wordt, door de vergadering en door het bestuur, dat ook het blad *Kleio* hieronder te lijden heeft. Maar iedereen is enigszins gekort en *Kleio* is een grote post binnen de begroting. Zo gauw er ruimte is, zal zeker gepoogd worden *Kleio* op het huidige peil te houden. Daarnaast benadrukt de penningmeester, dat er ook sprake is van structureel nieuw beleid: de financiering van onze website en geen ondersteuning meer van activiteiten zoals de Startersconferentie.

Ter plekke laat een groot aantal leden weten best bereid te zijn tot een verhoging van de contributie. En vervolgens komen er meer tips om geld te besparen, bijvoorbeeld de declaraties van reiskosten door school te laten vergoeden.

De kascommissie, bij monde van Ronald Polak, keurt het verslag van de penningmeester goed. In de nieuwe opzet van de administratie is de inzichtelijkheid duidelijk vergroot en dit heeft de kascommissie ertoe verleid nog enkele suggesties op papier te zetten en door te geven aan de penningmeester. Hierna wordt de penningmeester bedankt en gedechargeerd.

Volgend jaar zal de kascommissie worden gevormd door Ronald Polak, Harald Buskop en Riemke Leusink.

Verslagen van de commissies

Alle verslagen worden in orde bevonden.

Bestuurswisseling

Riemke Leusink en Ineke Veldhuis verlaten het bestuur en worden bedankt met een heel persoonlijk afscheidswoord.

Renée Schreuder wordt herkozen en Jetty Keijzer treedt toe tot het bestuur, dat dus nu uit zes personen bestaat.

Rondvraag

Van de rondvraag wordt geen gebruik gemaakt, zodat om 11.45 u. begonnen kan worden met de bespreking van het eindrapport van de commissie historische en maatschappelijke vorming.

Taktiek en Gang van Zaken

* VGN-leden ploeteren met nieuw programma. Niet tactisch om nu al weer iets totaal nieuws te promoten!

* Als een commissie wat bedenkt, kan die commissie tijdens het bedenken dan ~~het~~ in *Kleio* laten weten van hun ideeën en vragen? Wij zijn het volk.

Jaarverslag van het bestuur over 2001

Hoe dan ook, het jaar 2001 was het jaar van het eindrapport van de commissie historische en maatschappelijke vorming (voortaan de chmv genoemd). Leden van de VGN werkten mee aan de totstandkoming van dit rapport, in veldraadplegingen en andere bijeenkomsten uitten leraren geschiedenis hun (on)tevredenheid over het rapport en in de diverse commissies en het bestuur van de VGN kwam het rapport ongeveer elke vergadering ter sprake. Daarnaast vroegen de evaluaties van de tweede fase en de gevolgen van het rapport van de inspectie over de basisvorming de aandacht.

Het ziet er naar uit, dat deze onderwerpen in het jaar 20002 opnieuw de aandacht van de gehele VGN zullen opeisen.

Het bestuur

Het bestuur van de VGN bestond in het jaar 2001, na het vertrek van Ineke Veldhuis en Riemke Leusink, uit zes leden. Gelukkig stelde Peter Wester zich beschikbaar om mee te draaien en besloot hij zich nu kandidaat te stellen voor het bestuur.

Voor het eerst werkten we dit jaar in de nieuwe werkvorm samen met de commissies. De commissie Lerarenopleidingen, de Intercommissie en de commissie Vrouwen- en Gendergeschiedenis vergaderden zonder een bestuurslid, maar hadden elk wel een uitgebreide bespreking met (een deel van) het bestuur. Dit gesprek resulteerde in afspraken over de toekomstige werkzaamheden van de respectievelijke commissies ten behoeve van de VGN. De commissies PaBo, Basisvorming/Vmbo, Havo/Vwo, Volwasseneneducatie en de Didactiek- en Activiteitencommissie kenden allen een bestuurder van de VGN als lid, om de diverse sectoren van het onderwijs in het vak geschiedenis en staatsinrichting zo goed mogelijk op de voet te kunnen volgen. Een van de bestuursleden stond voortdurend in contact met de redactie van *Kleio*, hoewel we ons realiseerden dat meer geluiden vanuit het bestuur het blad van de VGN, tenslotte ons visitekaartje, zouden mogen bereiken. Via een lid van de VGN in de Atlantische Onderwijscommissie voelden we ons nog steeds verbonden met deze organisatie. Aan het einde van het jaar maakten we afspraken met onze ambassadrice buitenland over de organisatie van een activiteit in het komende jaar. De Onderwijsadviescommissie werd opgeheven, wel werd een lid van deze commissie (ook vanwege de ervaringen opgedaan met de sterkte/zwakteanalyse van de VGN) betrokken bij de werkzaamheden van de werkgroep 2003.

Een verslag van de werkzaamheden van de commissies van de VGN treft u aan bij de jaarstukken. Het bestuur hecht eraan te benadrukken, dat juist door de inzet van de commissies veel goeds is verricht ten behoeve van het onderwijs in het vak geschiedenis en staatsinrichting in Nederland.

Vanaf het jaar 2001 werd de inrichting en het onderhoud van de website van de VGN een structurele zaak. Geld werd vrijgemaakt voor de webmaster en gezocht

werd naar een goede afstemming met *Kleio* en naar een meer toegankelijke naam voor de VGN-site. Zeker, en opnieuw, tijdens de evaluaties van de centrale examens en tijdens de discussies over het eindrapport van de Commissie Historische en Maatschappelijke Vorming (chmv) bewees onze site haar diensten.

De nieuwe administratie bleef ook in het jaar 2001 veel aandacht vragen van onze penningmeester, maar de indruk groeide dat in samenwerking met het bureau van Euroclio aan een deugdelijke en financieel inzichtelijke organisatie is gebouwd.

Aan het einde van het jaar startte de EDG mede voor de VGN een ledenwervingsactie. De eerste resultaten zijn hoopgevend, definitief kunnen we pas in het jaar 2002 meer melden over deze actie.

Ontwikkelingen in het geschiedenisonderwijs

Zoals in de inleiding reeds gemeld: 2001 werd het jaar van het eindrapport van de chmv, landelijk ook bekend onder de naam van haar voorzitter, de commissie-De Rooij.

Het begon al tijdens de jaarvergadering van de VGN in Nijmegen, toen leden van de VGN, voor het eerst in puur verenigingsverband, met elkaar discussieerden over de pro's en contra's van de voorstellen van de commissie-De Rooij. Deze eerste gedachtewisseling kreeg een vervolg in Utrecht, alwaar op 17 mei een officiële ledenraadpleging werd georganiseerd door het bestuur van de VGN. Ook op de site van de VGN werd, soms heel fel, meegepraat over de aanbevelingen van de chmv. Na al deze gesprekken en discussies formuleerde het bestuur een officieel standpunt en verstuurde dit naar de staatssecretaris, mevrouw Adelmund. De website bewees in dit hele traject haar waarde als discussiemedium en in *Kleio* verschenen regelmatig uitstekende samenvattingen en bespiegelingen over het rapport.

Ook de officiële reacties en de activiteiten vanuit het bestuur met betrekking tot het eindrapport werden zowel in *Kleio* als op de website gepubliceerd.

Kort samengevat kwam de reactie van het bestuur erop neer, dat werd ingestemd met de volgende aanbevelingen van de commissie: geschiedenis en staatsinrichting dient een aparte plaats in elke vorm van het Nederlandse onderwijs te hebben, de indeling in tien tijdvakken verdient uitwerking in de praktijk, het pleidooi voor een leerstoel vakdidactiek geschiedenis en staatsinrichting en de invoering van het examenvak geschiedenismaatschappijleer, het zogenaamde combivak.

Anderzijds werden ook enige twijfels geuit: over het tijdpad van invoering en over de examineringvoorstellen van de commissie.

Aan het einde van het kalenderjaar 2001 stuurde de staatssecretaris haar visie op het rapport naar de Tweede Kamer. Te verwachten valt, dat in het verenigingsjaar 2002 definitieve keuzes gemaakt zullen worden.

Beleidsplan 2002

Na het beroemde inspectierapport over de basisvorming verscheen in 2001 dan eindelijk de reactie van het ministerie op alle aanbevelingen, die waren gedaan. Ook hiervoor geldt, dat uitwerking waarschijnlijk zal plaatsvinden in het jaar 2002. Die uitwerkingen zullen dan in ieder geval betrekking hebben op de situatie in het vmbo, een sector in het onderwijs waarover door commissies al enkele malen grote zorg werd uitgesproken.

Al enkele jaren kennen we de discussies op onze website over de centrale examens geschiedenis en staatsinrichting op Mavo, Havo en Vwo. Deze vormden voor het bestuur een aanleiding om het gehele traject vanaf de keuze van het domein en onderwerp, via de stofomschrijvingscommissie tot en met de centrale examens weer eens kritisch door te nemen.

In goede samenwerking met de commissie Havo/Vwo vond een eerste gesprek plaats met de medewerkers van Cevo en Cito en met regionale voorzitters van de examenbesprekingen.

Tenslotte namen we ook kennis van uitgewerkte plannen om een leerstoel geschiedenisdidactiek op te richten in Nederland. Al eerder verklaarde het bestuur van de VGN zich een voorstander van een dergelijke leerstoel. Mede in overleg met de Intercommissie en de commissie Lerarenopleidingen hopen we in het jaar 2002 spijkers met koppen te slaan ten behoeve van de didactiek in ons vak.

Contacten met verwante organisaties

Vertegenwoordigers van het bestuur van de VGN bezochten de jaarvergadering van Euroclio. Ook namen we deel aan de Geschiedenisdag, dit jaar op 24 november, georganiseerd door de VCN in Tilburg.

Regelmatig bezochten vertegenwoordigers van het bestuur de bijeenkomsten van het Platform VVVO, de vergadering van vakinhoudelijke verenigingen in het Nederlandse onderwijs. Natuurlijk kwamen daarbij de ontwikkelingen in de basisvorming, in het vmbo en in tweede fase uitgebreid ter sprake, maar vol trots presenteerden wij ook een stuk van de commissie Lerarenopleidingen over competenties van leraren in het voortgezet onderwijs. Mede door de regelmatige contacten van het Platform met het ministerie zullen de besprekingen, ondanks de praktijk van vaak tegengestelde belangen, voor ons een prioriteit blijven.

Regelmatig hadden we contact met organisaties, die van groot belang zijn voor de praktijk van het onderwijs in het vak geschiedenis en staatsinrichting, SLO, Cito, Cevo en RAD. Het overleg was altijd coöperatief en bood perspectieven voor de toekomst. De contacten met KNHG waren opnieuw uitstekend. In onze activiteiten naar buiten toe ten behoeve van ons vak konden we altijd rekenen op een volledige medewerking van het bestuur van het KNHG. Ook vonden verkennende gesprekken plaats met het Historisch Platform en het *Historisch Nieuwsblad*.

Ontwikkelingen in het geschiedenisonderwijs

Het jaar 2002 is opnieuw een belangrijk jaar voor de ontwikkelingen in het onderwijs. De herijking van de tweede fase zal worden ingezet, eveneens is de herziening van de basisvorming aan de orde. Tevens worden er politieke besluiten genomen over het rapport-De Rooy. De wet 'beroepen in het onderwijs' zal dit jaar worden afgerond.

Vanzelfsprekend zal het bestuur van de VGN vanuit de belangen van het schoolvak geschiedenis en staatsinrichting in de discussies en besluitvorming participeren. Het bestuur gaat daarbij uit van de volgende algemene standpunten: voldoende ruimte in de lessentabel of studielasturen, werkbare doelstellingen voor docenten en leerlingen, ruimte voor eigen invullingen in de scholen, herkenbaarheid in maatschappelijk verband, hervormingen en of veranderingen moeten breed gedragen worden door middel van interactie met betrokkenen.

Alle adviezen en rapporten die de VGN uitbrengt zullen beschikbaar zijn voor de leden op de website en in *Kleio*. Vooraf vindt publicatie plaats en krijgen de leden de gelegenheid invloed uit te oefenen op het definitieve advies.

Herijking tweede fase

In de discussie is onduidelijk hoe de vernieuwende aanpak van het rapport *Heden, verleden en toekomst* zal worden ingepast. In de ontwikkeling van de tweede fase sluipen nieuwe modieuze onuitgewerkte concepten binnen vanuit nieuwe onderwijsvisies. Daarom is ook onduidelijk hoe b.v. autonomie van scholen, professionalisering van docenten en keuzevrijheden binnen profielen als nieuwe uitgangspunten zich verhouden met de oorspronkelijke principes van de tweede fase.

Is er nog sprake van een consistent onderwijsbeleid? Dat vraagt het bestuur zich bijvoorbeeld af als men de besluitvorming rond het combinatievak geschiedenis en maatschappijleer onder de loep neemt. Nog steeds is er eigenlijk geen besluit.

Het VGN bestuur zal in overleg met de betreffende commissies en de leden reageren op de ontwikkelingen vanuit bovengenoemde uitgangspunten. (Zie *Reactie Herijking tweede fase op blz. 37/38 van dit Kleionummer*)

Herziening Basisvorming

Het advies van de Onderwijsraad is voor het vak geschiedenis en staatsinrichting gunstig: het is opgenomen in het kerncurriculum. Daartegenover staat dat er wordt gedacht aan een soort vakkencluster samen met aardrijkskunde en kunstvakken.

De VGN staat op het standpunt dat vakkenintegratie tot nu toe alleen maar is uitgelopen op teleurstellende ervaringen, maar dat afstemming tussen vakken noodzakelijk is.

Onduidelijk is hoe men de basisvorming enerzijds kan terugbrengen naar twee jaren en anderzijds de scholen de vrijheid wil geven om zelf de basisvorming in te richten.

Het bestuur zal in overleg met de betreffende commis-

sie en de leden de nodige expertise ontwikkelen om deel te nemen aan de discussies, de besluitvorming en de invoering van vernieuwingen. De officiële reactie is in voorbereiding.

(Zie *Overzicht van de stand van zaken m.b.t. de positie van het schoolvak geschiedenis*.)

Primair onderwijs

Het bestuur gaat ervan uit dat de concepten die in het rapport *Verleden, Heden en Toekomst* van de commissie-De Rooy staan, zullen worden overgenomen door de commissie-Wijnen, die nieuwe doelstellingen voor het basisonderwijs moet ontwikkelen. Het is van fundamenteel belang dat er een goede basis wordt gelegd voor de longitudinale ontwikkeling van het vak geschiedenis en staatsinrichting in het primair en secundair onderwijs.

Rapport 'Verleden, Heden en Toekomst'

Het bestuur stemt op grote lijnen in met het beleidsstuk van de staatssecretaris over de toepassing en uitvoering van de adviezen van de commissie-De Rooy. Het bestuur hecht eraan dat de centraal examen-problematiek wordt uitgewerkt en gestructureerd op de wijze waarop het nieuwe eindexamen geschiedenis en staatsinrichting is geïmplementeerd door de WIEG, met de benodigde facilitering en tijdsruimte.

Het bestuur wordt betrokken bij de verdere uitwerking van o.a. de implementatiecommissie en zal de leden nauwkeurig op de hoogte houden van de ontwikkelingen.

De totstandkoming van een historisch didactisch instituut met een leerstoel vakdidactiek zal worden ondersteund door het bestuur. Hopelijk komt er een samenwerkingsverband met het Historisch Didactisch Documentatie Centrum in Leiden tot stand, om de kennis van de geschiedenisdidactiek te verdiepen.

(Zie *Reactie van de VGN op Beleidsnotitie t.a.v. Verleden, Heden en Toekomst*, zie blz. 37 van dit Kleionummer)

De wet BIO (beroepen in het onderwijs)

Teneinde de vakinhoud te waarborgen van de lerarenopleidingen heeft de commissie lerarenopleidingen de vakcompetenties voor het schoolvak geschiedenis en staatsinrichting opgesteld. Deze zijn verstuurd naar de betreffende instanties. Het bestuur van de VGN neemt deze competenties als uitgangspunt voor de discussies, de besluitvorming en de eventuele invoering.

Voor een goede vakinhoud op alle niveaus staat de VGN op de bres. Investeren in onderwijs is investeren in kwaliteit. Als men het concept van de professionalisering van de docent en de school neemt, moet dat principe als eerste worden toegepast. Tevens vindt het bestuur dat de taakomvang van docenten structureel verlaagd moet worden naar het gemiddelde Europese peil, want dan ontstaat er ruimte om beleid te ontwikkelen op scholen en om bijvoorbeeld tot een vakoverstijgende aanpak te komen.

De ontwikkelingen in het vmbo

Het bestuur wil graag duidelijkheid omtrent de positie van het schoolvak geschiedenis in de bovenbouw van het vmbo. Komend cursusjaar komt het eerste cohort leerlingen in het examenjaar. De VGN zal op nauwkeurige wijze volgen hoe het eerste centrale examen wordt voorbereid.

Bestuurlijke organisatie en activiteiten

De commissie havo/vwo zal het initiatief van het bestuur uitwerken om een betere afstemming te verkrijgen tussen de diverse organisaties die verantwoordelijk zijn voor de centrale examens. Aan dit platform nemen deel: de regio-voorzitters van de CE-besprekingen, Cevo, Cito, commissie havo/vwo en VGN-bestuur.

De ledenwerving zal verder worden ontwikkeld, zodat de groei die afgelopen jaar is ingezet voortgang kan vinden.

De werkgroep 2003 krijgt de tijd om voorstellen te ontwikkelen tot de jaarvergadering van 2003 op gebied van betrokkenheid van leden, betere communicatie en seniorenbeleid.

Er wordt overwogen om een 'Stichting Vrienden van het geschiedenisonderwijs' op te richten.

De website ontwikkelt zich steeds meer als een platform voor contacten tussen VGN-leden onderling en tussen leden en bestuur. De website zal daartoe worden uitgebreid. De nieuwe provider biedt meer mogelijkheden op de nieuwe site: www.vgnkleio.nl

Met uitgever Veen van het maandblad *Historisch Nieuwsblad*, de redactie van *Kleio* en het bestuur zal worden gezocht naar een samenwerkingsverband dat voor betrokken partijen gunstig is op zowel financieel als publicitair gebied.

Voor VGN-leden wordt de draad weer opgepakt voor mogelijkheden tot excursies en projecten in samenwerking met ons omringende zusterverenigingen in het buitenland in het kader van het Europees Platform of de Raad van Europa.

Het bestuur streeft daar waar nodig naar aanvulling van de commissies. Zorgen baart het feit dat leden die zich voor bestuursfuncties beschikbaar stellen nauwelijks of niet te vinden zijn. Ook aanvulling van het bestuur is dringend gewenst.

Contacten met andere organisaties

De goede en vruchtbare contacten met het KNHG zullen worden voortgezet. De gezamenlijke activiteiten zullen we richten op de lobby voor het schoolvak geschiedenis en staatsinrichting, de implementatie van de De Rooy-adviezen en de veranderingen in tweede fase en basisvorming.

Een methode voor het aanvragen voor mogelijkheden van kortlopend onderzoek via de landelijke LPC's zal worden uitgewerkt. Eveneens zal de samenwerking met de SLO op dezelfde intensieve voet doorgaan. De commissies zullen weer betrokken worden bij de veldaanvragen voor 2003-2004.

Drie leden van het bestuur zullen de VGN vertegenwoordigen op de Euroclio-jaarvergadering in Praag. De contacten met Euroclio zullen verder worden onderhouden in de Stichting Euroclio-VGN, die baanbrekend werk verricht t.a.v. de ontwikkeling van het geschiedenisonderwijs in voormalige Oostbloklanden en Balkanlanden.

Het platform VVVO wordt steeds meer gezien als een gesprekspartner in het onderwijsoverleg. De VGN ondersteunt dit platform op een kritische wijze.

Veelbelovend is de samenwerking met DIVA, de vereniging van archieven, musea en cultureel erfgoedinstellingen.

gen. Men overweegt om in samenwerking met VGN-vertegenwoordigers een bronnenbestand aan te leggen voor de tien tijdvakken die De Rooy voorstelt. Tevens wordt onderzocht of het mogelijk is om bij provinciale archiefinstellingen geschiedeniswerkplaatsen te creëren.

Mogelijk wordt er een samenwerking opgezet met de geschiedeniscommunity op het Kennisnet.

Gezocht wordt naar een structureel contact met de onderwijsinspectie.

Financieel jaarverslag 2001 en begroting 2002

Het jaar 2001 was ook voor de penningmeester van de VGN gedenkwaardig. Voor het eerst in tien jaar kwam er een eind aan het gestaag afkalvend eigen vermogen van de VGN. Gehoopt mag worden dat hier sprake is van een trendbreuk. Er kan zelfs een bescheiden groei worden vastgesteld. Niet dat het doel is de VGN om te zetten in een spaar- of beleggingsclub, zeker niet, maar enige toename van het eigen vermogen is (meer dan) welkom.

Wie de jaarcijfers over 2001 bekijkt, ziet dat er sprake lijkt te zijn van een forse daling van het aantal Kleio-abonnementen. Dit is slechts schijn, die veroorzaakt wordt doordat in het verleden leden abusievelijk gerekend werden tot abonnees. Deze fout is thans rechtgezet.

De verdubbeling van de geschatte advertentie-inkomsten komt geheel voor rekening van de inspanningen van Tineke Bogaerts, sinds onheugelijke tijden eindredactrice van Kleio. Waarvoor lof en dank.

Wat de uitgaven betreft, hier kan, met enkele uitzonderingen, vastgesteld worden dat de meeste commissies en posten keurig binnen de gestelde begrotingscijfers gebleven zijn, zodat het boekjaar kan worden afgesloten met een positief saldo van f12.678.

De administratie, het bureau Euroclio, raakt steeds beter ingespeeld op en toegerust voor de toebedachte taken. De automatisering van de financiële en ledenadministratie is dit jaar flink gevorderd. Verwacht wordt dat in 2002 dit tijdrovende proces z'n voltooiing zal krijgen. Dan zal op deze uitgavepost in vergelijking met enige jaren geleden flink zijn en worden bezuinigd.

In de opstelling van de begroting voor het jaar 2002 zijn enige vereenvoudigingen aangebracht. Starters- en didactiekconferentie, stofomschrijvingscommissies en studiereizen, die alle self-supporting moeten zijn, zijn niet langer als posten opgenomen.

Ook nu wordt nieuw beleid voorzien van financiële kaders. Het bestuur is voornemens, na gedegen onderzoek, over te gaan tot oprichting van een aparte, maar nauw aan de VGN gelieerde stichting Vrienden van het Geschiedisonderwijs. Daarin kunnen leden onderdak vinden die het onderwijs gaan of hebben verlaten vanwege pensionering of anderszins. Ook geïnteresseerde buitenstaanders kunnen Vrien(in) worden.

Op deze manier hoopt het bestuur waardevolle expertise en de band met oud-collega's te behouden.

Ook vraagt het bestuur bij monde van zijn penningmeester de leden toestemming om in voorkomende gevallen het adressenbestand van de leden, tegen vergoeding, beschikbaar te stellen aan derden. Telkens zal hier sprake zijn van eenmalig gebruik en zal zorgvuldig worden bezien of hierbij gehandeld wordt in de geest van de leden en de doelstelling van de vereniging.

De overgang van de gulden naar de Euro is een ander kenmerk van de begroting. De penningmeester heeft van de gelegenheid gebruik gemaakt om de contributies enigszins aan te passen aan de nieuwe muntsoort. Daarbij moet in acht genomen worden dat de tarieven de laatste jaren niet gewijzigd waren.

Sloot de begroting voor 2001 nog met een voorzien tekort van f8600, die voor 2002 houdt rekening met een positief saldo van Euro 2960.

Met betrekking tot het aantal leden kan een verheugende mededeling worden gedaan. Mede als gevolg van een extern uitgevoerde ledenwerfactie viel in 2001 een aanwas van circa 250 leden te noteren. Daardoor komt het ledenaantal opnieuw boven de 2000 te liggen. Op 1 januari 2002 telde de VGN 2258 leden.

De uittocht van de leden was beperkt en zal in de toekomst hopelijk verder worden verkleind als gepensioneerde leden die opzegging overwegen het perspectief wordt geboden toe te treden tot de Vriendenclub.

Johan Raven, penningmeester VGN

Balans 19-01-2002

Debet		
Giro	15904	
Spaarrekening	153519	
Debiteuren	8566	
Kas	0	
Overig	0	
Credit		
Excursie		2641
Crediteuren		0
Stofomschrijving		10476
Vermogen		164892
Totaal	178009	178009

VGN realisatie 2001 in guldens

	-	+	totaal
Baten			
contributies	225	195290	
abonnementen		17326	
advertenties		16931	
onvoorziene baten		1050	
verkoop losse nrs. Kleio		427	
verkoop didactica nrs Kleio			
software		1253	
interest		8353	
didactiekconferentie 2001		50325	
startersconferentie 2001			
			290730
Lasten			
Kleio	136937	10	
verzendkosten Kleio	12861		
bestuur	16592	240	
administratie	18061	2000	
postzegels	1548		
adm. diversen	200		
kosten betalingsverkeer	1061	205	
algemene ledenvergadering	2925		
CE-besprekingen	2245		
			189974
Commissies			
cie pabo	2139		
cie bavo/vmbo	3718		
cie havo/vwo	2789		
redactie Kleio	6182		
cie didactiviteiten	4398		
OAC/werkgroep PR	335		
intercie KNHG/VGN	507		
cie volwasseneneducatie	1515		
cie cliomatica			
cie vrouwengeschiedenis	1964		
cie staatsinrichting			
cie lerarenopleiding	706		
Leids Hist. DDC			
leerstool vakdidactiek			
Huib de Ruyterprijs/Boekenprijs	1500		
contributies binnenland	60		
contributies buitenland	2606		
internationale samenwerking			
ledenwerving PR	1898		
			28818
Overig			
didactiekconferentie 2001	50333		
startersconferentie 2001			
didactiekconferentie 2002	629		
Sterkte-zwakte analyse			
Website	3408		
Webmaster			
onvoorzien	3410	20	
			57131
Saldo			
Saldo	12678		
Totaal	293428		293428

VGN begroting 2002 in Euro

	-	totaal	+	totaal
Baten				
contributies			95500	
abonnementen			7730	
advertenties			5500	
verkoop losse nrs. Kleio			100	
software			450	
onvoorziene baten			450	
interest			3650	
				113380
Lasten				
Kleio	63600			
verzendkosten Kleio	6800			
website	1800			
bestuur	8200			
administratie	6800			
postzegels	770			
kosten betalingsverkeer	450			
algemene ledenvergadering	1360			
CE-besprekingen	1360			
		91140		
Commissies				
cie pabo	1150			
cie bavo/vmbo	1360			
cie havo/vwo	1360			
redactie Kleio	1800			
cie didactiviteiten	1600			
cie volwasseneneducatie	900			
cie vrouwengeschiedenis	900			
cie lerarenopleiding	680			
intercie KNHG/VGN	450			
werkgroep PR/2003	900			
amb. buitenland	225			
		11325		
Overig				
jrl. bijdrage Leids HDDC	450			
Huib de Ruyterprijs/				
Jeugdboekenprijs	680			
contributies binnenland	45			
contributie Euroclio	1360			
ledenwerving/PR	900			
studiedag cie pabo	680			
ontwikkeling vakdidactiek	1360			
Vrienden Gs. onderwijs	680			
onvoorzien	1800			
		7955		
Totaal		110420		113380
Saldo positief		2960		

Peter Wester, aspirant bestuurslid (sinds april 2001), stelt zich voor:

van het uitstekende verenigingsblad *Kleio*.

In de tweede helft van de jaren zeventig kwam ik door de soms felle discussies over de wenselijkheid van een Centraal Examen meer in contact met de VGN. In 1979 trad ik toe tot de commissie havo/vwo, net als nu een inspirerende omgeving voor docenten die hun didactiek willen vernieuwen of verrijken. De commissie was in de jaren tachtig nauw betrokken bij een reeks van activiteiten, o.a. de invoering van het nieuwe examenprogramma, het opstarten en uitvoeren van examenbesprekingen, de verbetering van de stofomschrijving en, 'last but not least', het ontwikkelen van nieuwe ideeën die later zijn vastgelegd in het herziene examenprogramma geschiedenis van 1994 (de HEG).

Van deze commissie mocht ik een kleine tien jaar voorzitter zijn. In deze functie raakte ik vertrouwd met de VGN als organisatie en met het lobbywerk dat de VGN ten bate van het geschiedenisonderwijs en de positie van geschiedenisdocenten aanhoudend moet voeren. In die tijd groeide bij mij het besef dat geschiedenisdocenten

binnen hun taak ruimte moeten krijgen voor de ontwikkeling van hun onderwijs.

Mijn belangstelling gaat in het bijzonder uit naar actief geschiedenisonderwijs waarin de leerling zich kan ontwikkelen en waarin een docent voldoende ruimte houdt om zijn capaciteiten doeltreffend in te zetten. Mijn ideeën komen niet uit de boekjes maar kregen gedurende meer dan 25 jaar vorm op mijn school, in een hechte samenwerking met mijn vakcollegae.

In de jaren tachtig en negentig was ik, op basis van detachering, betrokken bij een aantal geschiedenisonderwijsprojecten, aan de universiteit van Leiden en bij de SLO in Enschede. De projecten leverden nieuw lesmateriaal op, nu terug te vinden in de methodes van de tweede fase. Van 1991 tot 1999 was ik op voordracht van de VGN lid van de CEVO, sectie geschiedenis en staatsinrichting. Door dit werk binnen de CEVO ben ik vertrouwd geraakt met alle aspecten van het Centraal Examen. Tot mijn genoegen mocht ik meewerken aan de uitvoering van de HEG en aan een aantal stofomschrijvingen.

De laatste jaren ben ik op mijn school actief als coördinator onderwijs. In het bijzonder houdt de tweede fase mij bezig. Het lesgeven is helaas op de achtergrond geraakt. Toen ik in maart vorig jaar las dat het bestuur dringend nieuwe leden nodig had, dacht ik: "Waarom niet? Zo blijf ik betrokken bij het geschiedenisonderwijs en bij de VGN. Op mijn lidmaatschap van de VGN ben ik nog steeds gesteld, en soms een beetje trots. Ik breng mijn ervaring mee en vind er vast nieuwe uitdagingen en nieuwe ontwikkelingen."

En zo bleek het ook te zijn.

Marjan de Groot-Reuvekamp

In 1975 kwam ik van de pedagogische academie. Ik kreeg een baan in wat toen nog het lager onderwijs heette. Al vrij snel ben ik begonnen met de studie MO-Geschiedenis bij de Leergangen in Tilburg en in 1979 kreeg ik een baan in Oss op Den Bongerd, een school voor VSO-LOM, waar ik op mavo- en leao-niveau geschiedenis mocht geven.

Hiervan herinner ik me vooral de jaarlijkse excursie naar het Oorlogs- en Verzetsmuseum in Overloon. Toen de kinderen kwamen stopte ik met lesgeven, maar ik bleef studeren. Enkele jaren, nadat ik geslaagd was voor mijn MO, besloot ik nog doctoraal te doen in Utrecht. Na wat invalwerk op een scholengemeenschap en een Mytyschool in 's-Hertogenbosch, kreeg ik de kans tijdelijk geschiedenis te geven op de tweedegraads lerarenopleiding in Tilburg.

Nu ben ik alweer bijna tien jaar werkzaam aan de Pabo van de Hogeschool Brabant in Breda. Het opleiden van

leraren basisonderwijs is uitdagend werk. De afwisseling tussen lesgeven aan jonge mensen, die een duidelijke keuze voor een beroep hebben gemaakt, en hen begeleiden in de stagepraktijk blijft interessant. Maar de positie van het vak geschiedenis op de Pabo's is nog verre van ideaal. Het aantal contacturen is de afgelopen jaren gedaald en de instroom is zeer divers, waardoor vooral het op peil brengen van de overzichtskennis een moeizame zaak is.

Omdat ik me wilde inzetten voor de positie van het vak geschiedenis in het basisonderwijs en op de Pabo's, werd ik lid van de commissie PaBo van de VGN. Sinds 1998 ben ik voorzitter van deze club.

Toen Kees Weltevrede mij een tijdje geleden vroeg, of ik me kandidaat wilde stellen voor het bestuur van de VGN, moest ik daar wel even over nadenken. Uiteindelijk heb ik besloten het te doen, vooral omdat het bestuur bestaat uit een zeer enthousiaste, gemotiveerde groep mensen, die staan voor de positie van het geschiedenisonderwijs. De eerste kennismaking met het vak geschiedenis begint op de basisschool en het is belangrijk, dat dat goed gebeurt, zodat een fundament gelegd wordt, waarop het voortgezet onderwijs kan voortbouwen. Graag wil ik mij samen met het bestuur van de VGN inzetten voor ons prachtige vak.

De commissies: jaarverslagen en plannen

COMMISSIE HAVO/VWO

De commissie havo/vwo ziet terug op een jaar 2001 dat vooral in het teken gestaan van het rapport van de commissie-De Rooij: wat houdt het in, wat zullen de consequenties voor de praktijk zijn en hoe gaan we de discussie met het veld aan? Samen met het bestuur wordt vorm gegeven aan de discussie tijdens de jaarvergadering van de VGN op 24 maart 2001 in Nijmegen, en aan het vervolggesprek in Utrecht op 17 mei.

Een jaarlijks terugkerende taak van de commissie is de organisatie van de regionale besprekingen van het centrale examen. Hier gaat veel tijd in zitten, maar de commissie heeft dat er graag voor over: het is bij uitstek de gelegenheid om elk jaar weer collega's te ontmoeten en met hen inhoudelijk bezig te zijn over ons vak. De onvrede over het examen die ook dit jaar weer wordt geuit leidt tot een uitnodiging voor een nagesprek met de regiovoorzitters, vertegenwoordigers van het bestuur, de commissie, de CEVO en het Cito op 20 juni, dat zo goed bevalt, dat een vervolgafspraken wordt gemaakt voor na de zomer.

Naar aanleiding van de gesprekken buigen we ons over het verschil tussen havo en vwo rond de vraag of het tijd wordt voor een specifieke havo-didactiek.

Het bestuur belastte de commissie met de begeleiding van de nieuwe stofomschrijvingscommissie voor het Centraal Examen. Het exact vastleggen hoe de verantwoordelijkheden zich tot elkaar verhouden kost tijd en inspanning en graven in archieven: er ligt een 'blauw boekje', waar alles in principe al eens is vastgelegd.

In *Kleio* laat de commissie van zich horen door haar eigen rubriek 'De Gouden Kom'. We willen de discussie aanzwengelen over de praktijk van de tweede fase met het brengen van een geslaagde praktijk van een docent, sectie of school. Het valt niet altijd mee artikelen te produceren, maar gelukkig komt er ook kopij van buiten de commissie en we hopen op meer.

In 2001 neemt de commissie na vele jaren met spijt en groot respect afscheid van Leo Dalhuisen, wiens inbreng niet genoeg op waarde geschat kan worden. Via zijn vele leerlingen zullen we zijn invloed nog lang blijven merken. Genio Ruesen neemt afscheid als secretaris en legt ook het lidmaatschap van de commissie neer om zijn krachten elders voor het vak geschiedenis te gaan inzetten. Ook hij laat een lege plek achter. De commissie wordt echter weer op sterkte gebracht met Ad Oostveen, Bert Wegman en Chantal Vlijm. Marijke van Vliet neemt het secretariaat over. Ineke Veldhuis ruilt haar bestuursvertegenwoordiging in de commissie om in een gewoon lidmaatschap, op het moment dat zij het bestuur verlaat. Vanuit het bestuur woont daarna Jetty Keijzer enige vergaderingen bij. Haar plaats wordt na de zomer overgenomen door Peter Wester.

Voor het jaar 2002 streeft de commissie naar een intensivering van de contacten met onze achterban, de mannen en vrouwen voor de klas. Ze ziet het als haar taak voor hen wegen te zoeken om het werk op school in ons vak aantrekkelijker te maken, wil een steun in de rug geven. In dat licht moeten ook de bijeenkomsten naar aanleiding van de evaluatie van het Centraal Examen 2001 gezien worden, die op 9 januari 2002 zouden worden ingezet met de principiële discussie over het verschil tussen havo en vwo. Vertegenwoordigers uit de regio, van Cito, Cevo en het bestuur werden daarvoor uitgenodigd.

COMMISSIE BASISVORMING/VMBO

De commissie vergaderde zes maal in het afgelopen jaar. De vergaderingen vonden plaats in pizzeria Claudius in Utrecht. René Corbeij was dit jaar voorzitter, Hans Werker secretaris. De overige leden waren: Marie-Jes Boonekamp-Wingen, Joost Dik en Theo Veldhuis. Herry Groothuis woonde de vergaderingen bij namens het VGN-bestuur. Huub Kurstjens was regelmatig te gast bij de vergaderingen als adviseur. De commissie hoopt het komende jaar een nieuw lid te kunnen begroeten in Esther Straetmans.

De commissie verwacht het de komende tijd vooral druk te krijgen met activiteiten, die voortvloeien uit het rapport van de commissie-De Rooij.

NB. Het aantal leden van de commissie blijft een bron van zorg. Door het geringe aantal leden, wordt het voortbestaan van de commissie ernstig bedreigd.

Werkzaamheden

De commissie heeft zich het afgelopen jaar beziggehouden met:

- het organiseren van activiteiten rond de historische jeugdboekenprijs 2000/2001 voor 12 tot 15-jarigen;
- het becomingariëren van het rapport van de commissie-De Rooij;
- het voortdurend aandacht besteden aan de positie van het vak geschiedenis en staatsinrichting in de basisvorming;
- het bestuderen van onderwijsvernieuwingen voor zover zij van belang kunnen zijn voor het geschiedsonderwijs, in het bijzonder het KAG-AL project;
- het volgen van de ontwikkelingen rond de invoering van het VMBO (lessentabellen, PTA, praktische opdrachten, sectorwerkstuk, sectorwerkstuk, enzovoort);
- Het organiseren van examenbesprekingen vbo/mavo;
- het adviseren van de Anne Frank Stichting met m.b.t. het uitgeven van een stripboek over de Tweede Wereldoorlog.

Plannen

- Activiteiten als gevolg van de implementatie van het rapport van de commissie-De Rooij;
- het volgen van de ontwikkelingen m.b.t. de herziening van de basisvorming;
- het organiseren van examenbesprekingen van het centraal examen geschiedenis vbo/mavo;
- het blijven volgen van de ontwikkelingen in het vmbo (PTA's, lessentabellen, praktische opdrachten, methodes enzovoort);
- het becommentariëren van de examens vmbo nieuwe stijl en het onderhouden van contacten met het Cito m.b.t. dit onderwerp;
- het aandragen van ideeën m.b.t. het onderwerp omgevingsgeschiedenis;
- het produceren van artikelen t.b.v. het blad *Kleio*;
- het volgen van ontwikkelingen op het gebied van nieuwe didactiek in relatie met het geschiedenisonderwijs.

Namens de Commissie Basisvorming/VMBO,
René Corbeij

COMMISSIE PABO

De leden van de commissie:

Marjan de Groot-voorzitter
Hans Keissen-secretaris,
Marjolijn du Jour-penningmeester,
Francien van der Meer-plaatsvervangend voorzitter,
Theo Beker,
Cees van der Kooij,
Gert Olthof,
Herry Groothuis-namens het VGN-bestuur.

In 2001 vergaderden we zes keer, namelijk op 24 januari, 28 maart, 16 mei, 4 juli, 12 september en 29 november.

Jaarverslag

De commissie heeft zich in het afgelopen jaar bezig gehouden met de volgende zaken:

- Het voorbereiden van een vrijwel geheel aan pabo en basisonderwijs gewijd nummer van *Kleio*. Het voorbereiden en vullen van het oktobernummer met diverse artikelen heeft de commissie veel werk- en vergadertijd gekost. De bijdragen bestonden uit: een analyse van een drielijks recente basisschoolmethodes, een schets van het geschiedenisonderwijs op de pabo, een schets van het geschiedenisonderwijs op een basisschool, implicaties van CHMV voor het basisonderwijs door Henk Wagenaar van het Cito, een overzicht van internetsites voor het basisonderwijs, een kennistest m.b.t. de tijdvakken CHMV bij pabostudenten en leerlingen van groep 7 en 8, het vertellen van verhalen in de klas, het boek van de maand: "Van tijd tot tijd", korte boekbesprekingen van jeugdliteratuur.

De reacties op het oktobernummer waren positief van aard. Enkele niet genoemde artikelen konden door plaatsgebrek niet worden opgenomen. Deze zullen in latere *Kleio*-nummers verschijnen.

CHMV

- Het rapport van de commissie-De Rooij werd door de commissie besproken. De standpunten werden tijdens de jaarvergadering in Nijmegen naar voren gebracht.
- Internet-site
De bijdrage van de commissie pabo aan de internet-site werd opgeschoond en vernieuwd.
- SLO-publicatie "Van Toen naar Nu" een uitwerking van de kerndoelen geschiedenis voor de basisschool. Deze publicatie verscheen eind 2001 met bijdragen van leden van de commissie.
- Methode-analyse geschiedenismethodes voor het basisonderwijs.
De analyse werd dit jaar afgerond.

Plannen voor het volgend jaar

- De analyse van geschiedenismethodes voor de basisschool was gericht op methoden voor de groepen 5 - 8. In het komende jaar zullen we ook methoden voor groep 3 en 4 onder de loep nemen.
- Bij de methode-analyse ontbrak de wereldoriëntatiemethode "De Grote Reis" van uitgever Malmberg. In het komende jaar zal het onderdeel geschiedenis uit deze methode onderwerp van een analyse worden.
- We streven ernaar de inbreng van de commissie pabo in de VGN-website verder uit te breiden.
- Het voorbereiden en organiseren van een studiedag voor pabo-docenten, -studenten en leerkrachten uit het basisonderwijs in de tweede helft van 2002 met als (voorlopig) thema 'Multimedia en Geschiedenis'.
- Vanuit enkele Interactumpabo's is het initiatief ontstaan om samen met het Cito een (Histocat) instaptoets voor pabo-studenten te ontwikkelen naar analogie van de aardrijkskundetoets Geocat. De commissie zal hieraan meewerken.
- De commissie zal het te verschijnen inspectierapport m.b.t. het geschiedenisonderwijs op de basisschool in de loop van het jaar bespreken.

Hans Keissen, secretaris

COMMISSIE VOLWASSENENEDUCATIE

Leden:

Iet Attema (voorzitter),
Jorien Ruyters (secretaris),
Constance Sciarone (penningmeester),
Chris Van Asperen,
Elselien van Gils,
Margriet Vencken-Martens en
Renée Schreuder, namens het bestuur van de VGN.

De commissie is in 2001 zes keer bijeen geweest.

Activiteiten 2001

De uitwisseling van ervaringen en materiaal stond structureel op de agenda van de commissie. Sinds de invoering van WEB (Wet Educatie en Beroepsonderwijs) in 1997 heeft het VAVO, als onderdeel van het ROC, nog steeds te maken met fusies, inkrimping en bureaucratisering. Daarom gaat uitwisseling vaak verder dan alleen vakinhoudelijke ervaringen en informatie.

Tegelijk met een bezemfunctie havo/vwo-oude stijl werd met minimale middelen een passende vorm voor de tweede fase gevonden. Met veel creativiteit en beperkte lessentabellen werden leerlingen, of deelnemers zoals ze tegenwoordig binnen de ROC's worden genoemd, klaargestoomd voor oude en nieuwe examens.

De overstap van mavo naar havo is veel moeilijker geworden. De mavo-afdeling van het VAVO biedt jonge mensen met capaciteiten, die door pech in het reguliere onderwijs uitgevallen zijn, alsnog een mogelijkheid om toegang te krijgen tot deze onderwijsvorm. Met een tweede moderne vreemde taal en wiskunde als pakketeisen, gaat dat soms ten koste van het vak geschiedenis. We zullen niet af moeten wachten, maar actief met ons vak aan de weg moeten timmeren. Zeker ook binnen de mavo-nieuwe stijl, de theoretische leerweg.

Op de VGN-site zijn we in september gestart met een open forum voor het VAVO. Docenten kunnen materiaal en ideeën uitwisselen.

Onze doelgroep is heterogeen. Deelnemers komen uit vele culturen. Dat maakt het onderwijs boeiend en gecompliceerd. We moeten ons steeds weer beraden over een adequate didactiek. Flexibiliteit is van belang, maar niet altijd haalbaar. Veel leerlingen hebben voldoende capaciteiten en interesse, maar problemen met de Nederlandse taal. We worden voortdurend uitgedaagd oplossingen te vinden.

Onze wens om op vakgebied via de VAVO-netwerken regionaal samen te werken is nog niet van de grond gekomen.

Op enkele ROC's is oudereneducatie een speerpunt. In de commissie krijgt dit thema regelmatig onze aandacht.

De commissie is bezig na te gaan of er interesse is om in het voorjaar landelijk bij elkaar te komen voor een tweede brainstormdag. Hiertoe is een mailing naar de deelnemers van de middag in 2000 gestuurd en een oproep in *Kleio* gedaan.

Op verzoek van de Anne Frank Stichting zullen wij bekijken in hoeverre door hen nieuw te ontwikkelen lesmateriaal voor het vmbo ook geschikt is voor het onderwijs voor volwassenen.

Plannen

Voor ons blijft de uitwisseling van ideeën en materiaal een centraal thema. We willen hierbij graag meer VAVO-collega's betrekken. Eén van de wegen is de digitale snelweg. Sinds september zijn we op de VGN-website op het VAVO-forum bereikbaar. We hopen van collegadocenten veel reacties en bijdragen te ontvangen. Daarnaast lijkt het ons zinvol om in het voorjaar 2002 bijeen te komen om onze eerste ervaringen met de tweede fase uit te wisselen en elkaar te informeren over de plannen voor het opzetten van de theoretische leerweg.

Op deze middag kan ook oudereneducatie aan de orde komen en de mogelijkheden voor het vak geschiedenis hierin. De naam MOVO (Middelbaar Onderwijs voor Ouderen) voor oudereneducatie is op enkele ROC's al geïntroduceerd. Op het Albeda College in Rotterdam is dit een grote, bloeiende afdeling. Ook andere ROC's zouden een MOVO-afdelingen kunnen opzetten zoals de universiteiten en hogescholen succesvolle HOVO's hebben opgericht. De opzet van het HOVO en het succes van deze onderwijssoort zijn jaren geleden al gepresenteerd op een

van de door ons georganiseerde studiedagen 'Kleio en de markt'.

We zullen een brainstormmiddag organiseren als er voldoende belangstelling voor is.

Verder hopen we in regionale VAVO-netwerken een rol te spelen als zij zich op vakgebied gaan organiseren.

Veel jongvolwassenen die ergens uit de boot gevallen zijn willen nog steeds graag op het VAVO een diploma halen. Soms hebben ze al een tijdje gewerkt en gemerkt dat zonder diploma hun kansen beperkt zijn. Het VAVO biedt velen van hen een nieuw carrièreperspectief en dat moet zo blijven.

Het vak geschiedenis hoort binnen het multiculturele klimaat van de VAVO's en andere educatietrajecten binnen ROC's een belangrijke plaats in te nemen. Kennis van verleden en van de staatsinrichting is noodzakelijk om als volwaardig wereldburger in een steeds ingewikkelder wordende samenleving te kunnen participeren.

De commissie zal dan ook aandacht schenken aan de doorstroom van NT2 deelnemers naar het VAVO.

Iet Attema, voorzitter

COMMISSIE LERARENOPLEIDINGEN

De commissie lerarenopleidingen heeft in het verslagjaar aanvankelijk bestaan uit vijf docenten die werkzaam zijn aan eerste- en tweedegraads lerarenopleidingen: Marianne Zewald (voorzitter), Frits Rovers (secretaris), Thijs van Vugt (penningmeester), Janneke Riksen en Annette Wind. In september 2001 werd de commissie versterkt in de persoon van Ton Emonds, eveneens lerarenopleider.

De contacten met het VGN-bestuur werden in het verslagjaar niet meer onderhouden via een bestuurslid dat de vergaderingen bijwoonde. Wel is een delegatie van de commissie lerarenopleidingen op uitnodiging van het hoofdbestuur aanwezig geweest tijdens de bestuursvergadering van 24 september 2001 om verslag te doen van de werkzaamheden van de commissie en om van gedachten te wisselen over de meest recente ontwikkelingen in de lerarenopleidingen.

In het jaar 2001 heeft de commissie acht keer vergaderd te Nijmegen en Utrecht, te weten op 9 februari, 16 maart, 9 april, 11 mei, 6 juni, 24 september, 3 oktober en 14 november.

Activiteiten 2001

Als gevolg van een verzoek van het VGN-bestuur, gedaan op 22 november 2000, was de hoofdactiviteit van de commissie lerarenopleidingen in het verslagjaar gericht op het ontwerpen van een omschrijving van de vakcompetenties van de tweedegraads docent geschiedenis en staatsinrichting, mede ten behoeve van het platform vakinhoudelijke verenigingen in Nederland. Dit verzoek is vervolgens ondersteund door het landelijk overleg van de tweedegraads lerarenopleidingen geschiedenis (LOGO) en heeft op 30 mei 2001 geresulteerd in een landelijke studiedag in Nijmegen waarop de (vak)competenties een centrale rol hebben gespeeld. De aanbevelingen van de commissie historische en maatschappelijke vorming (de commissie-De Rooy) zijn in de discussies over vakcompetenties uitgebreid betrokken.

De inspanningen van de commissie lerarenopleidingen en de landelijke studiedag hebben in de loop van juni geresulteerd in een omvangrijke notitie, *Competenties van de (tweedegraads) leraar geschiedenis en staatsinrichting*, die aan het bestuur van de VGN is aangeboden en tijdens de bovengenoemde bestuursvergadering van 24 september is besproken en becommentarieerd. De definitieve versie van de notitie is vervolgens in oktober door het VGN-bestuur overgenomen, door het KNHG ondersteund en doorgezonden naar het platform landelijke vakverenigingen, de vaste Kamercommissie voor OC&W, het Ministerie voor OC&W, de HBO-raad, de Onderwijsraad, de Inspectie, de betrokken werkgevers- en werknemersorganisaties en andere relevante instanties.

Een tweede activiteit van de commissie lerarenopleidingen was in het afgelopen jaar gericht op de specifieke eigenaardigheden van de eerstegraads opleidingen in Nederland. Deze activiteit zal, als vervolg op het artikel over de tweedegraads opleidingen van maart 2001 ('Eenheid in verscheidenheid'), in het voorjaar van 2002 resulteren in een artikel in *Kleio*.

Plannen voor 2002

De commissie lerarenopleidingen ziet in 2002 de volgende taken voor zichzelf weggelegd:

- Via *Kleio* informeren van het veld over competentiegericht opleiden, in het bijzonder rond de vraag welke consequenties competentiegericht opleiden heeft voor mensen in het veld, bijvoorbeeld in het begeleiden van stagiaires op (opleidings)scholen.
- Het inventariseren, vergelijken en systematiseren van de zogenaamde *kritische of kenmerkende situaties* die op de verschillende opleidingen worden gebruikt om de vorderingen in het (vak)competentieniveau van studenten te meten.
- De voortgang van het (vak)competentiegericht opleiden bewaken. Naar aanleiding van 1 en 2 overleggen met het VGN-bestuur en de VGN-commissies Bavo en Tweede Fase over het meest wenselijke karakter van het mede-opleiderschap van het veld.
- Het overdenken van de consequenties van het competentiegericht opleiden voor alle vormen van toetsing tijdens de opleiding van leraren.
- Het werven van nieuwe VGN-leden op de tweedegraads lerarenopleidingen.

De commissie lerarenopleidingen is van mening dat de VGN zich moet bezinnen op de vraag welke doelgroep de vereniging op de middellange termijn voor ogen heeft. Een toename van, voornamelijk in het vmbo werkzame, tweedegraads bevoegde leden zal naar de mening van de commissie namelijk onvermijdelijk consequenties moeten hebben voor het beleid van de VGN en de inhoud van *Kleio*.

Frits Rovers, secretaris

DIDACTIEK- EN ACTIVITEITENCOMMISSIE

De commissie bestaat uit

Bernardine Beenackers-Heeren,
Will Bouwman,
Margreet Braams,
Tineke de Danschutter,
Esther Koops,
Louis Nolet,
Marcel Nonhebel en
Johan Raven, die ook het bestuur vertegenwoordigt.

We vergaderden in 2001 acht keer.

Activiteiten 2001

Op 26 en 27 januari 2001 vond de jaarlijkse didactiekconferentie plaats in Vught, dit jaar onder de titel: 'Stoeien met Kleio', activerende didactiek in het geschiedenisonderwijs. Er waren ruim honderd deelnemers. De inleiding werd verzorgd door Arie Wilschut, die vertelde over de ideeën van de commissie-De Rooy. Het avondprogramma, cabaret "Meneer de Bruin en Van de Ven", was een groot succes. De afsluiting werd gedaan door de heer H.A. van Wijnen, redacteur van *NRC Handelsblad* over het onderwerp "De constitutie als levende werkelijkheid voor miljoenen Amerikanen". Er werd op vrijdagmiddag een leermiddelenmarkt gehouden en er was een centrale presentatie door het Nederlands Centrum voor Volkscultuur. Gedurende de anderhalve dag dat de conferentie duurde werden er verder veertien workshops gehouden.

Uit de evaluatie bleek dat onder andere de volgende workshops zeer gewaardeerd werden: "Creatief onderwijs ontwerpen met bronnen" door Idzard van Manen, "Westerbork portretten" door Fokko Dijkstra en Esther Koops, "National History Day" door Oscar Lanssen en "Actief Geschiedenis - Kleio computerondersteund" door Sietse Elzinga.

Op 25 en 26 januari vond bovendien de jaarlijkse Starterconferentie plaats. Er waren ongeveer dertig deelnemers. Ook deze conferentie is goed verlopen en de deelnemers waren enthousiast. Twee workshops die heel positief werden geëvalueerd waren "Leerlingen laten verhalen" door Tineke de Danschutter en "Geschiedenis is een poppenkast" door Willem Janssen.

In de meivakantie werd een reis naar Kiev georganiseerd, waarvoor veel belangstelling was. Ruim twintig mensen bezochten o.a. een oud-kolchoze boer en een docente geschiedenis, van wie zij ook een les geschiedenis en staatsinrichting volgden (in het Engels). Ook woonden zij in het Volkspaleis een grote manifestatie bij ter gelegenheid van het 10-jarige bestaan van de Oekraïne.

Het plannen van korte excursies verliep minder voor spoedig. Voor september 2001 stond uiteindelijk een excursie naar Xanten op het programma, maar die ging niet door vanwege het gebrek aan belangstelling. In het algemeen merken we de laatste jaren een afname van de belangstelling voor dit soort excursies.

De commissie was ook dit jaar weer betrokken bij de Geschiedenisdag, dit jaar op 24 november in Tilburg. Leden van de commissie verzorgden een workshop.

Plannen voor het jaar 2002

Op 24, 25 en 26 januari 2002 zullen de jaarlijkse Didactiek- en Startersconferenties weer plaats hebben in Vught. De opzet is hetzelfde als in voorafgaande jaren.

In mei staat er een reis naar Turkije op het programma. De deelnemers – er hebben zich inmiddels achttien personen aangemeld – zullen Istanboel en de westkust bezoeken.

We hopen dit jaar ook weer één of twee korte excursies te realiseren. Volg de *Kleio*!

Margreet Braams, secretaris

COMMISSIE VROUWEN EN GENDER-GESCHIEDENIS

De commissie Vrouwen en gendergeschiedenis heeft een bewogen jaar achter de rug. De samenstelling van de commissie was erg aan verandering onderhevig en naast alle andere activiteiten hield het rapport van de commissie-De Rooy de leden bezig. De belangrijkste reacties van de commissie op dat rapport, waren de volgende:

- Historisch besef als centraal concept is o.i. een goede keuze, maar daar moet de inhoud dan ook wel bij aansluiten.
- Herkenbare beelden zijn goed, maar de gekozen beelden zijn zeer traditioneel en ongewenst stereotype.
- Het invullen van tijdperken is té weinig vernieuwend en sluit niet aan bij de actualiteit van onze huidige samenleving. Het sluit te zeer aan bij de kennis van een blanke, grote mannengeschiedenis en dit draagt niet bij tot historisch besef van een multicultureel samengestelde samenleving. Grote groepen leerlingen zullen zich dan ook niet herkennen in dit verleden.
- Als leerlingen weinig geschiedenis krijgen (urenvermindering) is inzicht in weinig gebeurtenissen beter voor het ontwikkelen van het historisch besef dan het herkennen van veel gebeurtenissen.

Ten slotte vinden we dat in een document dat de inhoud van het geschiedenisonderwijs centraal aanstuurt en waar de overheid verantwoordelijk voor is, een emancipatiedachte moet doorklinken.

Tot zover het rapport de Rooy.

Verder heeft de commissie commentaar gegeven op het concept-stofomschrijving van het CE-onderwerp over de Industriële Revolutie, getiteld 'Met de loep op Lancashire'. Deze stofomschrijving biedt mogelijkheden voor intercultureel onderwijs. Ook kan de situatie van vrouwen en meisjes in die tijd belicht worden. De commissie was van mening dat er in de eerste versie relatief veel aandacht was voor de technische aspecten en relatief weinig aandacht werd besteed aan de invloed van de industriële revolutie op leefgemeenschappen, families en levensonderhoud.

De commissie heeft ook gediscussieerd over haar doelstellingen en het eventueel verbreden van het blikveld van de commissie. Hier zijn een aantal actiepunten uit naar voren gekomen voor komend jaar, zoals meer actief contact onderhouden met scholen, inventariseren aan welke informatie over vrouwen- en gendergeschiedenis leraren behoefte hebben, het onderhouden van de contac-

ten met andere verenigingen en instellingen en het ontwikkelen van lesmateriaal.

Er is besloten dat het blikveld van de commissie niet te zeer te verbreden. Te grote verspreiding van de aandacht door naast vrouwen en gender ook diversiteit in het algemeen tot aandachtsgebied te nemen heeft als risico verlies van herkenbaarheid. Het spreekt vanzelf dat de aandacht voor vrouwen- en mannengeschiedenis, als mede voor etniciteit blijft, al wordt dit niet in de naamgeving meegenomen.

Een aantal leden heeft afgelopen jaar boeken op het gebied van vrouwen- en gendergeschiedenis gerecenseerd voor *Kleio*.

Tot slot willen we hier de vrouwen bedanken die het afgelopen jaar afscheid hebben genomen van de commissie en zich zeer hebben ingezet voor de vrouwen- en gendergeschiedenis: Riemke Leusink (als vertegenwoordiger vanuit het bestuur), Marianne Zewald en Gerda Geerdink. Afgelopen jaar zijn de commissie komen versterken: Corien Vuurman, Sandra Smeets, Miriam Hommes en Ellen Marrenga. De leden die bleven zijn Fia Dieteren en Nienke Landman.

Sandra Smeets

Activiteitenplan 2002

Naast gerichte activiteiten zal 2002 ook het jaar zijn waarin de nieuwe leden ingewerkt worden. Binnen de commissie hebben we één lid uit het wo, één lid van de lerarenopleiding tweedegraads, één lid uit de politiek en drie leden uit het voortgezet onderwijs. We willen de commissie nog uitbreiden met minimaal een persoon uit het voortgezet onderwijs en daarbij hebben we een sterke voorkeur voor het vmbo-veld.

Inhoudelijke en extern – organisatorische zaken:

- Publiceren van praktische opdrachten met daarin voorbeelden hoe vanuit de domeinen van de tweede fase de categorie sekse/gender verder kan worden uitgewerkt door leerlingen.
- Het screenen van nieuwe methoden op de implementatie van vrouwen- en gendergeschiedenis.
- Het adviseren van de stofomschrijvingscommissie.
- Volgen van beleid rondom het schoolvak geschiedenis: rapport commissie-De Rooy, basisvorming.
- Veldraadpleging: inventariseren of er bij de leden van de VGN (het veld) behoefte is aan informatie over vrouwen en gendergeschiedenis, inventariseren welke activiteiten er in het veld zijn op het gebied van vrouwen en gendergeschiedenis, het onder de aandacht brengen van het bestaan van de commissie en haar werkzaamheden.

Intern – organisatorische zaken:

- Inhoudelijke discussie over de doelen van de commissie.

PR activiteiten:

- Onderhouden van de afdeling van de website van de VGN.
- Publiceren op de website van 'Expanding horizons'; Bevat cursussen, databases. Voor Europese docenten, beleidsmakers, studenten e.a. (www.iiav.nl/horizons).

- Publiceren in *Kleio* (recensies en boekbesprekingen).

Netwerkactiviteiten:

- Contacten met uitgevers.
- Contacten met lerarenopleidingen.
- Contacten met relevante vrouwenorganisaties: IIAV, E-quality - expertise centrum voor gender en etniciteit, Vereniging voor Vrouwengeschiedenis en *Historica*, VVAO, Euroclio.

INTERCOMMISSIE

De Intercommissie bestond uit de volgende leden:

Jan van der Dussen (voorzitter),
Maria Grever (secretaris),
Kees Bogaerts,
Huub Kurstjens
Ineke Veldhuis-Meester.
In de loop van het jaar is Ronald Polak toegetreden.

De commissie heeft, naast geregeld onderling e-mail contact, vergaderd op 18/1, 26/4, 29/9 en 15/11.

Het afgelopen jaar heeft de intercommissie zich soms heel enthousiast (ongevraagde notitie over de wenselijkheid van een historisch didactisch instituut, die werd overgenomen door de besturen van KNHG en VGN) soms zeer kritisch (advies, op verzoek van het bestuur van het KNHG, over het rapport van de commissie-De Rooy) beziggehouden met actuele kwesties en discussies over het vak geschiedenis en staatsinrichting. Verder hield de commissie zich, buiten de openbaarheid, conform haar taakstelling, geregeld bezig met concept-stofomschrijvingen voor komende CE's en inhoudelijke aspecten en desiderata omtrent de stofomschrijving in het algemeen.

Adviezen 'op verzoek' aan de besturen van KNHG of VGN, ook een deel van de taakstelling van de commissie, zijn het afgelopen jaar verder niet gevraagd en dus ook niet gegeven.

Zulke adviezen blijken in de optiek van het KNHG, bij de intensieve contacten die er al sinds enige tijd bestaan tussen de besturen van KNHG en VGN, overbodig geworden. Zoals in het KNHG nieuwsbulletin te lezen valt: *'Beide besturen hebben, voor wat het geschiedenisonderwijs aangaat, geregeld contact op hoofdlijnen. De uitvoeringsdetails zijn daarna een zaak van de VGN. Die details zijn een aspect waarmee het KNHG zich niet op eigen initiatief zal bezig houden.'*

Voor het KNHG is hiermee de bestaansgrond van de Intercommissie komen te vervallen. Zij heeft haar leden uit de commissie onlangs, onder dank, gedechargeerd.

Zo is dit jaarverslag dus onze zwanezang.

Of en in hoeverre het VGN-bestuur meent dat voortaan ook een aantal vaste activiteiten - met name op het gebied van CE en stofomschrijving - waarvoor de Intercommissie verantwoording droeg, kan komen te vervallen, zullen U en wij waarschijnlijk te gelegener tijd vernemen.

W.J. van der Dussen

REDACTIE KLEIO

De 42ste jaargang van *Kleio* telde acht nummers met samen meer dan 430 bladzijden.

De verslaggeving rond het rapport-De Rooy nam een prominente plaats in. Met name de artikelen 'Rumoer rond De Rooy' en 'De Rooy geknipt en geschoren' (in de nummers 2 en 3) boden inzicht in inhoud en ontvangst van het veelbesproken rapport over de toekomst van het geschiedenisonderwijs.

In januari 2001 startte de nieuwe reeks 'Gordiaantjes', waarin getracht wordt de kloof tussen vakwetenschap en onderwijspraktijk te overbruggen. Inmiddels vond redacteur Hans Moors al veel historici bereid hun recente onderzoeksresultaten als Gordiaantje te presenteren. Een andere rubriek, 'In de Gouden Kom', een initiatief van de commissie havo/vwo, liet praktijk-lesideeën zien voor de tweede fase. Op de website kon daarover worden meegepraat.

Een van de hoofddoelstellingen van de redactie, evenwicht tussen vakwetenschappelijke en vakdidactische artikelen, werd op deze manier gerealiseerd. Verder was er de gebruikelijke aandacht voor het centraal examen, met kritische besprekingen van de exameninhoud, en de special rond het nieuwe examenthema (de Sovjet-Unie onder Stalin en Brezjnev). Een opvallende aflevering was daarnaast het zomernummer dat in het teken stond van Nederlands slavernijverleden.

De redactie spant zich ook in om de overige vaste bestanddelen regelmatig aan bod te laten komen, zoals het interview, het boek van de maand, de filmrubriek 'Kleioskoop', het Museumnieuws, de Kleiokrant en de recensies.

De redactie kwam in 2001 tien maal bijeen, telkens in het gastvrije huis van onze eindredacteur, Tineke Bogaerts. In september namen wij afscheid van Jos Trippenree, die sinds 1996 deel uitmaakte van de redactie; de laatste jaren was hij redactiesecretaris. Jos realiseerde in die periode onder meer enkele 'specials': over historische detectives en een interessant zomernummer over koning Arthur.

Voornemens voor 2002

Tijdens de VGN-jaarvergadering te Nijmegen waren er velen die openlijk steun uitspraken voor handhaving van de huidige kwantiteit en kwaliteit van *Kleio*. De redactie beschouwt hun hartenkreten als een stimulans om de huidige koers voort te zetten. In 2002 willen wij proberen *Kleio* een even informatief medium te laten zijn als de afgelopen jaargangen. Dat zal onder meer inhouden: voortgaande berichtgeving over de toekomst van ons schoolvak, een 'special' over Nederland na 1945 en zoveel mogelijk andere bijdragen die de lezers met hart voor het geschiedenisonderwijs kunnen interesseren.

Jan van Oudheusden, hoofdredacteur *Kleio*